

Bergboezem Berkel: dode vogels voor droge voeten

Door L. van der Horst

Meldden wij in september vorig jaar over de vergunning om gruttokuikens te laten verdrinken, de tol door vogels betaald voor het herinrichtingsplan van de Bergboezem Berkel blijkt hoger. Waar het Ministerie van Landbouw (LNV) onvoorwaardelijk instemde met de terminale gevolgen van het tot de rand onder water zetten van deze bergpolder in Lansingerland, beraadt het gemeentebestuur zich nog over het vernietigen van een bewoond buizerdnest in het populierenbosje nabij de N470.

Sinds de Raad van State, eind 2007, op ons verzoek het bestemmingsplan afkeurde, is een gordiaanse knoop van juridische procedures tegen een tiental vergunningen ontstaan. De kern van elk pleidooi van VTM en Stichting Natuur- en Milieuwacht Berkel&Rodenrijs is de liefde en bewondering voor het Hollandse landschap en het vernuft waarmee de generaties voor ons het ontgonnen land gezond en productief maakten. Goed voor de welvaart, door de opbrengsten aan melk en veevoer, goed voor bijzondere weidevogelsoorten, zoals grutto, tureluur en veldleeuwerik, die gedijen in de vruchtbare weilanden en schone sloten. Nu ons vertrouwde landschap, ons erfgoed in het geding is, voeren wij aan dat met minder schade aan natuur en bedrijven en met een fractie aan plankosten, de drogevoetengarantie even zeker gesteld kan worden.

Weidevogels

De waardevolle Bergboezem voor natuur, productie en landschap wordt bedreigd door de plannen van het Hoogheemraadschap Delfland de calamiteitenberging te verdubbelen. Bovendien wil Delfland de weilanden ontgraven tot plassengebied met rietkragen volgens het Groen Blauwe Slinger concept. Met de afgegraven grond worden de overige weilanden opgehoogd: de gewenste 'grondbalans'. Afvoeren maakt het plan immers duurder. Hoe vaak benadrukken vogelkundigen dat de nieuwe Bergboezem ongeschikt is voor weidevogels! Dat het geen watervogels zijn, maar dat ze nestelen op het droge en niet in plasdras. Dat de ouders aansterken na de wintertrektocht en de kuikens in de vochtige voorjaarsweilanden snel groeien door de insectenrijkdom, juist vanwege de jaarlijkse organische bemesting. Dat de door Delfland opgehoogde weilanden arm zijn aan bodemleven, zodat de pullen zullen verhongeren. Dat kuikens niet kunnen lopen in de beoogde 'bloemrijke graslanden' van Delfland en omkomen. Kortom, dat weidevogels afhankelijk zijn van agrarisch beheer en inrichting.

Geen wet beschermt beschermde vogels. LNV weigert zelden door overheden aangevraagde ontheffingen om te verstoren en verjagen, zelfs zoals in dit extreme geval waarin het Hoogheemraadschap Delfland vergunning heeft gekregen om gruttokuikens te laten verdrinken. Het enige argument dat stand houdt bij de rechter is het aandragen van een 'andere bevredigende oplossing'. Aantonen dat op een andere manier de openbare veiligheid (droge voeten) valt te waarborgen dan door de Bergboezem om de zoveel jaar tot de rand te vullen? Een rand die overigens verhoogd moet worden door zandstort, waaronder het veen zal bezwijken.

Alternatief

Die 'andere bevredigende oplossing' bestaat al. Dat is gebruik maken van bestaande bergboezems dichterbij de Delftse Schie gelegen om calamiteiten rond Delft en Rijswijk op te vangen. Waarvoor minder ingrepen en investeringen nodig zijn. Pas vanaf 2005 is gesleuteld aan de herinrichtingsplannen voor deze laatste gave polder in Lansingerland. Terug in 2003 bedongen natuurorganisaties in Pijnacker en Bleiswijk al 'natuurinrichting' van het boerenland onder verwijzing naar de plannen voor de Groen-Blauwe Slinger. De vraag blijft onbeantwoord waarom de Berkelse bewoners en agrariërs nooit naar hun mening is gevraagd. Buurtoverleg met benutting van aanwezige kennis had de overheid tonnen bespaard aan advocaatkosten. Aan overbodige aanlegkosten miljoenen. Nu betaalt de

gemeenschap een hoge prijs voor deze arrogantie. Een eigentijds argument, steeds vaker aangehaald bij grote overheidprojecten.

Bypass

De eerder genoemde gordiaanse knoop ontstond door een compilatie van wensen. Eerst de 'Plassen en Moerassen'-wens (meer soorten planten en dieren dan in grasland) van de natuurorganisaties, gesteund door provinciaal beleid. Zij stonden afkerig tegenover de combinatie met een calamiteitenberging. Die calamiteit kan ontstaan bij hevige neerslag en westenwind, die het water in de Zweth zo opstuwt dat het niet weg kan naar de Schie richting zee. Overstroming met gebiedsvreemd, vervuild water uit de woonwijken van de B-driehoek bedreigt die gewenste variëteit aan flora en fauna. Het is bekend dat in het zuurstofarme moeras verrotting toeslaat, waardoor er niets - behalve riet - nog wil groeien. Grasland daarentegen herstelt zich snel na een periode van inundatie.

Een 'Bypass' is de creatieve oplossing voor moerasbescherming: een extra kanaal dat de taak van berging overneemt. Te graven pal langs de bestaande Bovenvaart, dwars door de weilanden naar een nieuw extra gemaal Bergboezem. Kostenraming: enkele miljoenen. Veel geld voor een moerasnatuurproject dat nog altijd bedreigd wordt door overstroming die de lage, natuurvriendelijke bypassoeverers toch niet kunnen tegenhouden.

Ter rechtvaardiging van het miljoenenproject legt Delfland het argument 'droge voeten' in de juridische weegschaal. Hoezo? De Bergboezem is berekend om jaarlijks overtollig water op te vangen, meer dan het extra kanaal en gemaal aankunnen. Met als voordeel dat veel water wegzakt in het grasland en verdampt, zodat minder hoeft te worden afgevoerd via de Berkelse Zweth.

De 'oplossing' van Delfland is een bewijs van de Wet van Behoud van Ellende. Die ellende zit in de smalle en door oeverbegroeiing versmalde Berkelse Zweth die uitmondt in een betonnen vernauwing bij buurtschap De Zweth aan de Delftweg. Stremming van de watermassa's in die fuik is vergelijkbaar met een file: kilometers voor een wegvernauwing staat het verkeer al stil. Er dreigt een maalstop, vier kilometer terug, voor de pompen aan de Bovenvaart. Delfland wil in dat geval de inlaatschuif naar de Bergboezem openzetten, maar de bergingscapaciteit is minder dan vóór de aanleg van kanaal, gemaal en plassen. Zeker als in geval van watersnood rond Delft het Schiewater de lange weg via Zwethheul en 4 km Berkelse Zweth heeft afgelegd om zich in de lagergelegen Bergboezem te storten. Voor dat geval worden de kaden dus opgehoogd - met gespoeld zeezand - op de slappe veengrond. Snapte u het nog?

Buizerd

Sinds 2003 zijn de plantekeningen al viermaal gewijzigd. Het tracé van de Bypass loopt nu dwars door een heuvel verontreinigde grond, waarop jaren geleden een woonwagenkamp toneel was van afvalverwerking. Een statige populierengroep bovenop markeert de top van de Bergboezem. In een populier nestelt een buizerdfamilie, nest en bomen het hele jaarrond wettelijk beschermd. Betekent dit dat de bomen niet gekapt mogen worden met als doel de grond te saneren om de Bypass te graven? Nee! Na de instemming met het verdrinken van gruttokuikens, verleent LNV nu ontheffing (vergunning) om het buizerdnest te vernietigen. Met argumenten zoals: "Buizerds kunnen immers wegvliegen. Hun aantal neemt toe, dus de instandhouding van de soort komt niet in gevaar. Bovendien worden in de nieuwe Groenzone bomen aangeplant [3 m hoog, LH], vast goed voor buizerdnesten [doorsnee 1 m, LH]". Cynisch gezegd: in de uitvoering bieden natuurbeschermingswetten meer bescherming aan bestaande bouwplannen dan bestaanszekerheid aan beschermde vogels.

Maarten van Herk (1921-2009) legde de grondslag voor die 'andere bevredigende oplossing'. "Bouw het schuurtje bij het huisje": voor Delft en omstreken droge voeten garanderen door overtollig Schiewater te bergen in nabije bergpolders. Voor droge voeten in Berkel voldoet de grassige Bergboezem Berkel zoals die nu is. Het hoognodige onderhoud aan dijken en kades kost geen miljoenen. Overheidssubsidies zijn niet bedoeld om een

andere overheid (waterschap) te laten experimenteren met nieuwe natuuraanleg en landschapsbeheer. Vergunningen zijn bedoeld om schade te vermijden. Niet om schade te veroorzaken.

De bewoners zijn overtuigd, nu de rechters nog.